

2 1040919161219001-2500

महाराष्ट्र शासन

महिला व बाल विकास विभाग

शासन परिपत्रक क्र: संकीर्ण - २००२ / प्र.क्र. २२७ / का.३

नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.

दिनांक :- ६ जून, २००३

परिपत्रक :- क्रिमिनल रिट पिटीशन ७८८/२००२ मध्ये उच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्देशांच्या अनुषंगाने खालील मार्गदर्शक सूचना देण्यात येत आहेत. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाची प्रत माहितीकरीता सोबत जोडली आहे.

१. बाल न्याय अधिनियम, २००० नुसार १८ वर्षांखालील व्यक्तींना बालक संबोधण्यात येते. त्यामुळे आता कोणत्याही दंडाधिकाऱ्यांना १८ वर्षांखालील बालकाचे प्रकरण हाताळता येणार नाही. विधी संघर्षग्रस्त मुलांच्या बाबतीत बाल न्याय मंडळाकडे आणि देखभाल व संरक्षणाची गरज असलेल्या मुलांच्या बाबतीत, बाल कल्याण समितीकडे, १८ वर्षांखालील बालकांची प्रकरणे हाताळली जातील. अनैतिक व्यापारातून सुटका करण्यात आलेल्या मुलींचे सर्वप्रथम वय तपासून प्रकरणनिहाय, त्यांना बाल न्याय मंडळ किंवा बाल कल्याण समितीकडे सादर करणे आवश्यक आहे. अद्याप मंडळ व समितीचा सर्वत्र स्थापन झालेल्या नाहीत. बाल न्याय अधिनियम २००० अंतर्गत ज्या ठिकाणी मंडळे व समिती स्थापन होतील तेथे ही बाब लागू होईल. याबाबत दंडाधिकाऱ्यांना स्वतंत्रपणे विधी व न्याय विभागामार्फत सूचना देण्यात येतील.
२. अनैतिक व्यापार प्रतिबंध अधिनियमांतर्गत सोडवून आणलेल्या किंवा सार्वजनिक जागेत दबावामुळे किंवा अन्यथा या उद्दिष्टासाठी लोकांना उद्युक्त करताना आढळलेल्या बालकाच्या बाजूने कोणत्याही वकिलास बाल कल्याण समितीने किंवा बाल न्याय मंडळाने निवेदन वा वकिली करण्यास परवानगी देऊ नये. केवळ बालकाचे माता-पिता किंवा पालक यांना निवेदन सादर करता येईल.
३. अनैतिक मानवी व्यापारात गुंतलेले कुंटुमखाना चालक, व्यवस्थापक किंवा मध्यस्थ यांच्या बाजूने वकिली करणाऱ्या वकिलास त्याच प्रकरणात अनैतिक व्यापारातून सुटका केलेल्या व्यक्तींच्या बाजूने किंवा मुलींच्या माता पित्यांना / पालकांना मदत करण्याच्या उद्देशाने वकिलपत्र घेता येणार नाही. अशा प्रकारचे प्रकरण पुढे आल्यास बाल न्याय मंडळाने व बाल कल्याण समितीने त्यास आक्षेप घेवून प्रतिबंध करावा.

४. परिविक्षा अधिकार्याकडून चौकशी पूर्ण होण्यापूर्वी, बाल न्याय मंडळाने किंवा बाल कल्याण समितीने बालकास मुक्त करू नये.
५. बाल न्याय मंडळास व बाल कल्याण समितीस योग्य वाटल्यास अशा मुला / मुलींचा ताबा त्यांच्या मुक्तातेनंतर केवळ त्याचे माता-पिता किंवा पालक यांना देता येईल.
६. मुलास सांभाळण्यास त्याचे माता-पिता वा पालक असमर्थ असल्यास किंवा अयोग्य वाटल्यास बाल न्याय अधिनियम २००० मध्ये दिलेली पुनर्बसनाची कार्य पद्धत आचरणात आणण्यात यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवार्थे,

(चंद्रसेन तुरकर)
शासनाचे उप सचिव.

प्रति,

प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

आयुक्त, महिला व बाल बाल विकास, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

सर्व विभागीय महिला व बाल विकास अधिकारी.

सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी.

अध्यक्ष, बाल न्यायालय / बाल न्याय मंडळ (सर्व).

अध्यक्ष, बाल कल्याण मंडळ / समिती (सर्व).

अधिका, मुलींचे विशेष पुनर्बसना केंद्र, देवना, मुंबई.

निवड नसतो कार्यासन क्र. ३.